

Právo ES/EU

**POVAHA UNIJNÍHO A KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA
PRAMENY KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA
APLIKACE KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA**

Evropská unie vs. právo

- EU = produkt práva
 - právo – integrační nástroj
- EU (ES) – vytváří právo
 - zvláštní vlastnosti práva (ES), subjektem je i jednotlivec
 - vztah mezi ES a čl. st. je určen právem ES!

Terminologie

- Právo EU
- Právo ES = komunitární právo
- Právo EU v užším slova smyslu (právo II. a III. pilíře)
- Evropské právo? ...
- Tato přednáška – relevantní bude právo ES, ledaže bude výslovně řečeno jinak

PRAMENY PRÁVA ES

- **Materiální prameny práva:**
 - v původním slova smyslu označují důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva - *vůle uchovat mír a vytvořit pomocí hospodářského propojení lepší Evropu;*
- **Formální prameny práva**
 - právní normy vyjádřené v právních aktech
- **Členění pramenů práva ES dle původu a zakotvení práva:**
 - primární
 - sekundární
 - mezinárodní smlouvy uzavřené ES
 - obecné zásady komunitárního (unijního) práva

Primární právo ES/EU

- ústavní charakter: výchozí základ celého právního systému ES/EU (zakládací Smlouvy ES – ústava **ES**, nikoliv ústava **EU**!)
- Specifický pramen MPV – proč?
 - viz. např. změny
 - ✦ Článek 48 (bývalý článek N) SEU
Vláda kteréhokoli členského státu nebo Komise může Radě předkládat návrhy na změnu smluv, na nichž je Unie založena.
Zaujme-li Rada po konzultaci s Evropským parlamentem a v případě potřeby i Komise stanovisko pro svolání konference zástupců vlád členských států, svolá předsedající Rady tuto konferenci, aby se společně dohodly změny, jež by v těchto smlouvách měly být provedeny. Institucionální změny v měnové oblasti jsou rovněž konzultovány s Evropskou centrální bankou.
Změny vstupují v platnost po ratifikaci všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.
 - viz. též předmět těchto smluv – předání části suverenity na jiný subjekt (ES)
- zakládací smlouvy, JEA, MAA, AMS, NIC, Smlouva společn. orgánech, protokoly, dodatky, smlouvy o přístupu

AKTY SPOLEČENSTVÍ JAKO SEKUNDÁRNÍ PRÁVO ES

- Vzniká činností orgánů ES
- Čl. 249 SES [I-33]:

Ke splnění svých úkolů a za podmínek stanovených v této smlouvě Evropský parlament společně s Radou, Rada a Komise vydávají nařízení a směrnice, přijímají rozhodnutí a vydávají doporučení nebo zaujímají stanoviska.

Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

Rozhodnutí je závazné v celém rozsahu pro ty, jimž je určeno.

Doporučení a stanoviska nejsou závazná.

Nařízení

- Komunitární charakter
- Bezprostřední aplikovatelnost = přímý účinek
- Unifikovaná právní úprava pro celé Společenství

NAŘÍZENÍ č. 1 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství

RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle nějž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;

vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, itaština, litevština, lotyštin, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalština, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

Článek 2

Texty zasílané orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v témže jazyce.

Článek 3

Texty zasílané orgánem členskému státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

Článek 4

Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

Článek 5

Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

Článek 6

Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

Článek 7

Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednací řád.

Článek 8

V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice

- cíl směrnice **harmonizace** vnitrostátního práva
- zohlednění národních specifik
- směrnice automaticky „nenahrazuje“ národní právní předpis, členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství
- dvoustupňový legislativní proces : pro jednotlivce závazná až provedená vnitrostátní právní úprava
- pozn. vnitrostátní ekvivalent?

Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...
vzhledem k tomu, že ...,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1 ... *vynechány* ...

Článek 6

Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.

Článek 7

Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.

Článek 9

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi.

...

Článek 11 Tato směrnice je určena členskými státy.

Stát směrnici neprovede

možné důsledky:

1. porušení povinnosti – řízení dle čl. 226 - 228 SES
2. přímý účinek
3. nepřímý účinek
4. odpovědnost za škodu

Rozhodnutí

- IPA – týká se jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je adresováno
- adresátem?

Rozhodnutí Komise 2004/559/ES, kterým se stanoví seznam oblastí České republiky spadajících pod cíl 2 strukturálních fondů pro období 2004 až 2006

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

vznecháno ...

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cíl 2 strukturálních fondů spočívá v podpoře hospodářské a sociální přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím.
- (2) Komise a členské státy usilují o to, aby zajistily, že pomoc bude skutečně soustředěna na nejvážněji postižené oblasti a na nejvhodnější zeměpisné úrovni.
- (3) Horní mez způsobilého počtu obyvatel je 370000 v souladu s čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 1260/1999, kterým se stanoví horní mez pro Českou republiku na 31 % obyvatelstva v regionech NUTS II nespadajících pod cíl 1.
- (4) Komise připravuje na základě návrhů členských států a v úzké součinnosti s dotčeným členským státem a s náležitým ohledem na jeho priority seznam oblastí spadajících pod cíl 2,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Oblasti v České republice spadající od 1. května 2004 do 31. prosince 2006 pod cíl 2 strukturálních fondů jsou uvedeny v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno České republice.

Doporučení a stanoviska

- nejsou právně závazné (proto jen akty, nikoliv právní akty ES)
- ochrana důvěry, posílení právní jistoty
- přiblížení situace svým adresátům

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

vzhledem k těmto důvodům: ...

DOPORUČUJÍ:

I. aby členské státy v zájmu podpory rozvoje průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb přijaly opatření nezbytná pro zajištění ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních a on-line informačních službách tím, že:

1. zváží zavedení opatření v rámci svého vnitrostátního práva nebo právní praxe, pokud jde o právo na uveřejnění odpovědi nebo rovnocenné prostředky nápravy v souvislosti s on-line médii, při dodržení vnitrostátních a ústavních právních předpisů, a aniž by byla dotčena možnost upravit způsob jeho výkonu, aby se zohlednily zvláštnosti každého typu média;

Působení a aplikace komunitárního práva

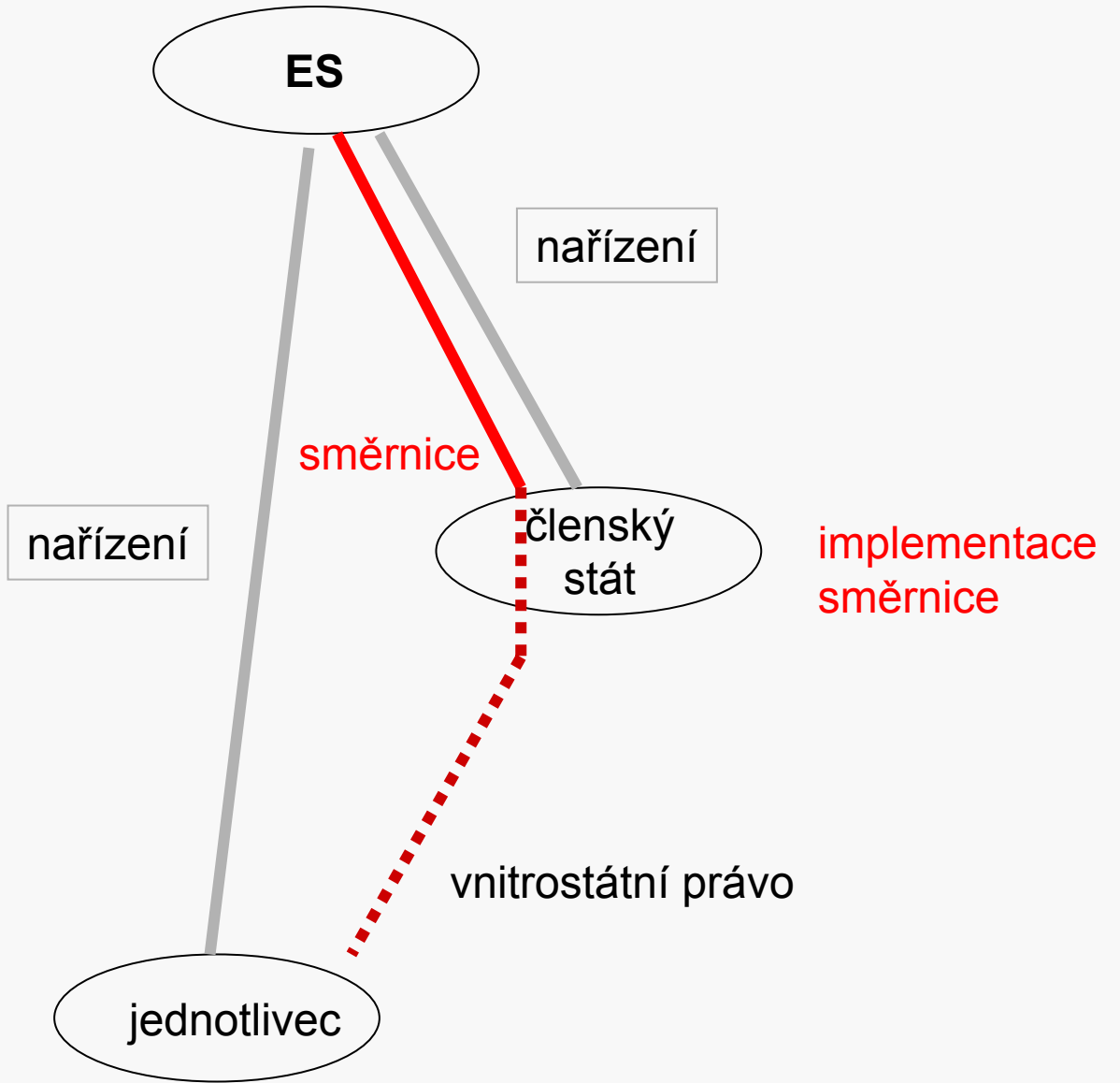

- v grafické podobě znázorněno na následujícím slidu

Obecné právní zásady (ve smyslu práva ES(EU))

- Nepsaný pramen práva
- normy, které vyjadřují elementární představy o právu a spravedlnosti, jaké musí splňovat **každý** právní řád
- Vyplňování mezer v primárním právu
- formulovány ESD

Shrnutí...

- ES – vlastní právní řád – komunitární právo

- **Případ COSTA/ENEL**

*„Na rozdíl od obvyklých mezinárodních smluv vytvořila Smlouva o EHS **vlastní právní řád**, který ... se stal součástí právního řádu členských států a který jsou jejich soudy povinné aplikovat. Tím, že bylo na neomezenou dobu založeno Společenství, jež je vybaveno vlastními institucemi, právní subjektivitou, pravomocí vytvářet vlastní legislativu a schopností rozvíjet vlastní aktivity na mezinárodním poli a zejména skutečnými pravomocemi vyplývajícími z omezení kompetencí nebo přenosem pravomocí ze států na Společenství, tyto státy omezily svá suverénní práva..., a vytvořily tak soubor práva závazného **pro jejich příslušníky i pro ně samotné.**“*

- to jak bude aplikováno – stanoví KP samo!

- vlastní zásady – PÚ a přednosti!

Formální náležitosti právních aktů

1. odůvodnění

- Článek 253: Nařízení, směrnice a rozhodnutí přijímané společně Evropským parlamentem a Radou, jakož i takové akty Rady nebo Komise musí obsahovat odůvodnění a odkazovat na návrhy nebo stanoviska, které musí být podle této smlouvy předloženy

2. číslování

3. publikace

- Článek 254:
 1. Nařízení, směrnice a rozhodnutí přijaté postupem podle článku 251 podepisuje předseda Evropského parlamentu a předseda Rady a vyhláší se v *Úředním věstníku Evropské unie*. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.
 2. Nařízení Rady a Komise a směrnice těchto orgánů, které jsou určeny všem členským státům, se vyhláší v *Úředním věstníku Evropské unie*. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.
 3. Ostatní směrnice a rozhodnutí se oznamují těm, jimž jsou určeny, a nabývají účinku tímto oznámením.

Rozhodnutí ESD

- kontinentální vs. angloamerický systém
- ESD na pomezí
- judikatura není obecně závazná
- *Článek 220 SES*

Soudní dvůr a Soud prvního stupně zajišťují v rámci svých pravomocí dodržování práva při výkladu a provádění této smlouvy.

- ESD stanoví, jaký výklad a aplikace komunitárního práva jsou správné → výkladové rozhodnutí je třeba vždy respektovat, jinak by vnitrostátní soud aplikoval komunitární právo nesprávně, což nesmí

Principy aplikace práva ES

PŘÍMÝ ÚČINEK
APLIKAČNÍ PŘEDNOST
PŘÍMÝ ÚČINEK SMĚRNICE
NEPŘÍMÝ ÚČINEK SMĚRNICE

Princip přímého účinku

- *vlastnost normy komunitárního práva přímo a bez dalšího ovlivňovat právní postavení jednotlivce. Přiznávat mu práva či ukládat povinnosti. Princip přímého účinku v sobě rovněž zahrnuje povinnost soudů členských států přímo aplikovat dotčenou normu komunitárního práva.*
- případy Van Gend en Loos, Costa vs. ENEL

Podmínky existence přímého účinku

- norma, resp. pravidlo chování v ní obsažené, musí být precizní, jasná a konkrétní
- norma musí být bezpodmínečná
- k provedení této normy není nutné (přípustné) přijetí dalšího ustanovení
- norma neponechává žádnou podstatnou volnost chování členským státům ani orgánům Společenství.

Roviny přímého účinku

- Vertikální:
 - Vzestupný – Jednotlivec (**Pr**) vs Stát (Po)
 - Sestupný - – Jednotlivec (Po) vs Stát (**Pr**)
- Horizontální - Jednotlivec (**Pr**) vs Jednotlivec (Po)

Směrnice a PÚ?

- Obecně nikoliv!
- Za určitých podmínek však ano:
 - splňuje kritéria uvedená u případu VGL
 - nebyla řádně a včas provedena do vnitrostátního práva
 - určitého práva plynoucího ze směrnice se dovolává jednotlivec a
 - povinným je stát, resp. jeho orgán.

Případ Van Duyn:

- Článek 39 [III-133] stanoví:
 1. *Je zajištěn volný pohyb pracovníků ve Společenství.*
 2. *Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.* – *jasná povinnost, žádná volnost jednání státu, jasné stanovení práva, byť omezeného důvody v odst. 3*
- Směrnice 64/221 stanoví:

„opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku musí být založena výlučně na osobním jednání dotčeného jednotlivce“ – *jasně stanovená povinnost státu nebrat zřetel na faktory, které nespočívají v osobním chování jednotlivce* – *požadavek právní jistoty jednotlivce požaduje, aby se na toto mohl spolehnout, i když je stanovena v právním aktu, který jako celek přímý účinek nemá.*

Případ Ratti

- Tento případ vymezuje předpoklady existence přímého účinku směrnice neprovedené do vnitrostátního právního řádu
- *„Přímý účinek slouží pouze k uplatňování práv jednotlivce, nikoliv založení jeho povinností.“*

Případ Dori

- Jednoznačné odmítnutí **horizontálního** přímého účinku směrnice!

Nepřímý účinek

- Případy **Marleasing** a **Von Colson**

povinnost výkladu vnitrostátního práva (části či celého odvětví) v souladu s komunitárním právem (s cíly směrnice)

= eurokonformní výklad vnitrostátního práva

Princip aplikační přednosti práva ES

- na určitou situaci dopadá jak norma KP tak VP a $KP \neq VP$
=> aplikace KP
- přednostně aplikovány mohou být pouze přímo účinné normy práva ES!
- neruší VP!

Případ Simmenthal

- Právo ES musí být úplně a jednotně aplikováno na celém území Společenství
- Aplikovat ho jsou povinny všechny vnitrostátní soudy, a to na každé úrovni bez výjimky.
- Komunitární právo rozporné vnitrostátní předpisy nezneplatňuje !